

„TRIOMFEEREND LEVEN” *)

Het nieuwste boek van Stanley Jones, dat onder bovenstaanden titel werd geschreven, geeft ruimschoots gelegenheid, den geest van den schrijver nader te leeren kennen. Het is een omvangrijk werk geworden; immers moest, daar het in dagboekvorm geschreven is, voor elken dag een overdenking worden opgenomen, en al heeft de schrijver zich hier zeer beperkt en met strenge regelmaat een bladzijde voor elken dag genomen, het boek werd daardoor toch 366 pagina's groot.

Wie meent, dat dit dagboek nu min of meer losse overdenkingen bevat over het Christelijk overwinningseven, vergist zich. Het is, ondanks den dagboekvorm, een doorlopend betoog; iedere nieuwe overdenking sluit onmiddellijk bij de voorafgaande aan. Door den dagboekvorm, waarbij elke overdenking wordt ingeleid met eenige Schriftuurplaatsen en gesloten met een kort gebed, wil het echter langer beslag op den lezer leggen, dan mogelijk zou zijn, als het alleen een „boek” was, dat men na lezing terzijde legt met een algemeen indruk over de waarde ervan, zonder dat het in details in onze herinnering wordt bewaard. Stanley Jones heeft echter bedoeld, dat wij zijn beschouwingen over het Christelijk leven tot onze dagelijksche overweging zouden maken. Hij heeft ons willen dienen, door zijn overtuigingen in dien vorm te gieten, dat ons deze dagelijksche overweging zou worden vergemakkelijkt. En in zooverre heeft hij gelijk, dat het inderdaad meer dan noodig is, misschien juist in onzen tijd van haast en oppervlakkigheid, om dagelijks het eigen leven met een waakzaam oog gade te slaan, en naar Gods bedoelingen met dat leven biddend en Bijbellezend te vragen.

Het thema van dit boek is de Koninkrijk-Gods-gedachte, die wij reeds van Stanley Jones uit zijn werk over het Communisme kennen. Op pag. 347 maakt hij een vergelijking tusschen Koninkrijk Gods en Kerk. Het heet daar, dat de boodschap van Jezus het Koninkrijk Gods was, maar dat uit de Kerkgeschiedenis blijkt, hoe wij menschen daarvan de boodschap der Kerk gemaakt hebben. Wij hebben het Koninkrijk vervangen door de Kerk. Wij kozen de Kerk terwille van het uiterlijke. Maar het Koninkrijk is meer Christelijk dan de Kerk. Wij hebben het licht van het Koninkrijk gesteld onder de korenmaat van de Kerk. Maar de Kerk moet diensdijne worden van het Koninkrijk, dat veel grooter is dan zij.

Er zullen vermoedelijk niet heel veel lezers van „Timotheüs” zijn, die zich in deze beschouwing over de Kerk en het Koninkrijk Gods kunnen vinden. Wij zullen dan ook niet in een breedvoerige weerlegging treden, maar volstaan met er op te wijzen, dat hier een valsche en onschriftuurlijke tegenstelling wordt gemaakt. Van meer belang lijkt ons de vraag: hoe komt het toch, dat Stanley Jones, die toch een geregeld Bijbellezend is, tot dergelijke constructies komt? Hoe komt het, dat wij zijn werken, waarin toch zooveel goede dingen te waardeeren vallen, met hoe langer hoe minder instemming kunnen lezen? Dat, bij gelijkblijvende waardeering voor het goede, de kritiek toeneemt bij elk boek, dat hij schrijft? Wij willen trachten daar een antwoord op te geven.

En dan moeten wij nog eens teruggrijpen op zijn eerste werk „Christus langs den Indischen Heirweg,” waarmee hij in ons land geïntroduceerd werd, en dat met zooveel blijdschap in breeden Christelijken kring werd

*) Uittgave H. J. Paris, Amsterdam.

begroet. Wat trok ons toen aan? Wat kwam ons voor, een boodschap te zijn, die onze tijd noodig heeft? Was het niet dit, dat wij met vreugde iemand begroetten, die de Bijbelsche boodschap bracht in de vormen van onzen tijd? In de zeden en gewoonten van het land — India — waarin het God behaagde hem te zenden. Zoodat wij niet meer een taal hoorden van 2000 jaar geleden, of ook in vormen tot ons gesproken werd, die 300 jaar geleden, in den tijd der groote Bijbelvertalingen, gemeengoed waren, maar dat wij dit alles weer hoorden in onze eigen taal en in de begrippen-wereld van onzen tijd. Ja, wij gelooven, dat het dat was, waardoor Stanley Jones overal zulk een grooten en verblijdenden indruk maakte. Het viel ons niet direct op, dat niet alleen de Bijbelboodschap inging in nieuwe vormen, maar dat de vormen, en meer dan dat, dat ook de gedachten van onzen tijd, de „geest der eeuw” zich tusschen en in het Bijbelwoord ging dringen. Het werd niet aanstonds duidelijk, dat zulk een zendingmethode als Stanley Jones toepaste, gevaren met zich brengt, die dubbele waakzaamheid voor de geestelijke zuiverheid der prediking eischen. Maar bij zijn volgende boeken kwam dit toch allengs meer aan het licht. Zoodat wij gelooven niet te veel te zeggen, wanneer wij met droefheid vaststellen, dat in het boek, dat den schoonen titel draagt „Triomfeerend Leven” de leer op menig punt een bittere nederlaag lijdt.

Zulk een uitspraak mag niet zonder een korte bewijsvoering worden gedaan. Wij willen daartoe wijzen op iets, dat we ook al in een onzer vorige besprekingen over Stanley Jones signaleerden, n.l. zijn evolutionistische opvatting van de komst van het Koninkrijk Gods, en in verband daarmee ook van wedergeboorte, bekeering en heiligmaking. Op pag. 4 vindt men een korte beschouwing over het heelal, den mensch, de menselijke vrijheid en het gebed. Al deze dingen worden daar beschouwd als dragende mogelijkheid van ontwikkeling in zichzelf, zooals een ei in kiem reeds het geheele dier bergt, dat zich er later uit zal ontwikkelen. Nu is dit niet een van de gelukkigste bladzijden, en we zouden aan deze vrij oppervlakkige beschouwing dan ook niet zooveel aandacht wijden, wanneer niet als tekst boven deze overdenking stond: 1 Kor. 15 : 19—26, waar over de opstanding van Christus gesproken wordt. Het blijkt uit het geheele boek, dat de beteekenis van de elken dag gegeven teksten deze is, dat men daarin met een Schriftwoord dezelfde gedachte vindt uitgesproken als Jones in zijn overdenking ontwikkelt. En dan is het toch wel verbijsterend, als we hem het Bijbelsche begrip opstanding zien misbruiken om daarmee de evolutionistische gezeene ontwikkeling van menselijke religieuze mogelijkheden aan te duiden.

Dezelfde evolutionistische beschouwing vindt men op pag. 8. „In alles, van de laagste cel af tot den meest ontwikkelden mensch toe, is een drang naar vervulling, naar volmaking. In dien drang naar volmaakter leven ligt de drang der religie.”

Nog erger wordt het, als Stanley Jones ook de Drie-eenheid Gods in zijn evolutionistische beschouwingen betreft. Op pag. 27 luidt het zóó: „Het laagste leven is enkelvoudig leven, de amoëbe is een enkele cel, maar als we opklommen tot hooger ontwikkeling zien we alles meer gecompliceerd worden, tot we bij den mensch komen, een zeer hoog ontwikkeld wezen, bestaande uit drie elementen: lichaam, ziel en geest: de mensch is een drie-eenheid. Het leven schijnt zich dus te ontwikkelen van het enkelvoudige tot het gecompliceerde. Wanneer

Foto A. G. van Agtmaal

IN HET GOOI

we dus naderen tot God, mogen we verwachten daar niet enkelvoudigheid, maar gecompliceerdheid te zullen vinden: de Drieëenheid is een natuurlijke climax." Een laatste citaat, en wel uit het slotgedeelte van pag. 45: „We kunnen niet teruggaan tot het beest, we moeten voorwaarts naar den nieuwen mensch." Het beest — ons evolutionistisch verleden; de nieuwe mensch — onze evolutionistische toekomst. Zou men niet geneigd zijn te zeggen, dat deze beschouwingen met Christendom niets meer te maken hebben?

Tot welke volstrekt willekeurige voorstellingen, zelfs over God, een schrijver als Stanley Jones kan komen, blijkt duidelijk uit pag. 55, waar in een denkbeeldig gesprek tusschen God en de ziel aan Hem de volgende woorden in den mond worden gelegd: „Zeg Mij al uw zorgen, zelfs de kleinste, en Ik zal u enkele van de Mijne vertellen. Het is zwaar God te zijn. Van nu af aan zullen we deelen."

O, ik weet het wel, dat Stanley Jones deze dingen niet als godslastering bedoelt, maar..... klinken ze ons niet als zoodanig in de ooren?

Wie het boek, dat we hier bespreken, reeds gelezen heeft, zal misschien zeggen: nu haalt deze recensent ook net de meest aanvechtbare uitlatingen uit het toch zoo mooie boek naar voren. Toegegeven, maar in de eerste plaats worden ook andere bladzijden, waarin we mooie opmerkingen voor de practijk van ons leven vinden, door soortgelijke beschouwingen ontsierd, al zijn de uitspraken daar misschien minder kras; en in de tweede plaats duidt hetgeen geciteerd werd toch op een verkeerden geest, dien we ook telkens meenen te bespeuren in de neiging van den schrijver, om alles wat hij op geestelijk gebied zegt in overeenstemming te brengen met de „moderne psychologie."

Ook hier kan weer de vraag rijzen: zou Stanley Jones niet alleen uit didactische *) (leerende, onderwijzende) overwegingen eenige aansluiting gezocht hebben bij voorstellingen uit de moderne psychologie? Zou het niet zóó kunnen zijn, dat hij alleen maar de Paulinische methode van den Joden een Jood te willen zijn, heeft gevolgd, om zielen voor Jezus te winnen? Zouden zijn psychologische uitweidingen niet alleen als illustraties bedoeld kunnen zijn?

Het antwoord daarop moet onzes inziens luiden: neen. Allereerst zij opgemerkt, dat als Paulus den Joden een Jood is, dit vermoedelijk meer slaat op het uitwendig in acht nemen van enkele Joodsche vormen, en dat bij Paulus in geen geval sprake kan zijn van een vermenging van de Christelijke leer, die hij bracht, met Judaïstische motieven, welke hij immers — men denke aan den brief aan de Galaten — zoo fel bestrijdt. Paulus paste zich persoonlijk, zooveel met zijn geweten overeen te brengen was, bij de Joden aan, om hen te bereiken met het Évangelië, maar hij paste nooit de waarheid, die hij bracht, aan. Stanley Jones zelf volgt in zijn Evangelisatiewerk zooveel mogelijk de gebruiken van de Indiërs, in wier midden hij leeft, neemt hun kleeding aan, enz. Wij gelooven, dat dit goed is. Hudson Taylor, de bekende zendingsman in China, deed dat in de vorige eeuw ook, en het heeft hem gesloten deuren geopend. Maar de waarheid moet zuiver gebracht worden. En wie het thans besproken boek van Stanley Jones leest, zal zien, dat hij heel het genadewerk van God in wedergeboorte, be-

*) Wij bedoelen hiermede: met de bedoeling de begrippenwereld zijner lezers met de Bijbelsche waarheid te bereiken.

keering en heiligmaking voortdurend transponeert in het Freudiaansche schema van sublimering der oerdriften en der verdrongen instincten. Zoodat we ons bij lezing van het boek niet aan den indruk konden onttrekken, dat heel het overwinningleven, zooals Jones dit in zijn boek beschrijft, op deze wijze uitloopt op 'n triomf van het bekeerde vleesch. En wie in zijn Bijbel thuis is, weet, dat als er in de Schrift één weg afgesloten is, het juist deze is.

Samenvattend kunnen we zeggen, dat wie in dit boek belangrijke, soms ontdekkende inzichten wil vinden voor het persoonlijke en gemeenschappelijk praktische Christelijk leven, ook nu nog bij den schrijver terecht kan. De kwaliteiten, die zijn vorige boeken sierden, en die dezerzijds steeds dankbaar zijn erkend en vermeld, ontbreken ook in dit boek niet. Daar staat tegenover, dat hoe langer hoe duidelijker blijkt, dat Stanley Jones geen Bijbelsch denker is, en dat hij den Bijbel op soms hinderlijke en aanstoot gevende wijze verdraait, tot een zekere gelijkenis met alleszins aanvechtbare modern-wetenschappelijke theorieën is bereikt. In hoever dit bij Stanley Jones een ontwikkeling is ten kwade, of reeds bij zijn eerste werk de grondslag van zijn overtuigingen vormde, kan in het midden gelaten worden. Zóóveel is zeker, dat wij niet als in vorige besprekingen dit boek kunnen aanbevelen ter lezing, met een zekere reserve ten opzichte van het leerstellig gedeelte, maar dat wij het om de thans zoo ernstig aan het licht getreden gebreken niet kunnen aanbevelen. Wil, wie vast in zijn schoenen staat, het boek toch ter hand nemen, dan zal men bij lezing óók veel kunnen vinden, dat dient. Als dagboek is het zéker ongeschikt, en zal het ook weinig voldoening schenken.

D. K. B.

EEN WOORD VOOR ELKEN DAG

Zondag — Joh. 4 : 32

Evenzeer als voedsel voor ons lichaam, hebben wij spijs noodig voor onze ziel.

Maandag — Joh. 4 : 34

De echte ziele spijs is het Woord van God. — Er is niets heerlijker voor ons geestelijk leven dan te weten, dat we Gods wil doen.

Dinsdag — Joh. 4 : 35

Gods wil is óók, dat wij het werk doen, dat Hij ons op de hand heeft gezet; en dat we dit trouw volbrengen. Het is Zijn werk. En daarom zien we al in het geloof de heerlijke uitkomst.

Woensdag Joh. 4 : 36

We moeten niet jaloersch zijn op het werk, dat anderen mogen doen, maar blij zijn, dat we samen met anderen mogen arbeiden, en dan loon ontvangen.

Donderdag — Joh. 4 : 37 en 38

Het mooiste werk, dat een Christen kan doen is: een ander te brengen tot kennis van zichzelf en tot kennis van den Heiland.

Vrijdag — Joh. 4 : 46 en 47

Als er iemand van ons ziek is, laten we het dan aan Jezus zeggen.

Zaterdag — Joh. 4 : 50

En laten we geloovig op het antwoord wachten. Jezus wil, dat we ons onbepaald vertrouwen aan Hem geven. — Nooit kan 't geloof te veel verwachten: Jezus is een Vriend, die alles kan werken, wat Zijn liefde wil.